

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Školní úspěšnost a osobnostní faktory

Školní úspěšnost a osobnostní faktory

- Mimo schopností také temperamentové, charakterové vlastnosti - volní a motivace mají vliv na procesy učení

Temperament – emoce:

- Energie a rychlost – impulsivita/pomalé tempo
 - Odolnost/úzkostnost, labilita
- (vyhraněné typy jsou rizikem)

Charakter a vůle

- Vztah a postoje k práci, učení
- U malých dětí – nezralost NS
- Vliv rodičů (zrcadlo, model)
- Nastavení norem/požadavků školy (naučitelné), čím dříve, tím lépe
- Liknavost/prokrastinace, nedostatek vůle, adolescentní moratorium (odkládání, nechávání na poslední chvíli, neřízení času, mnoho zájmů)

Motivace

- Gagné: učení je řetězec událostí, je třeba je podpořit: **motivace** – rozpoznání (upoutání pozornosti) – vštípení – uchování – vybavení – zobecnění (přenášení do nových situací, nové strategie) – výkon (praktické uplatnění) – zpětná vazba (informace o výsledcích).

Motivace

- motivace **vnitřní** (zvědavost, zájem, získání schopností, splnění cíle ... je přirozená, je třeba ji podporovat),
- **vnější** motivace (tlak, odměna...). Souvisejí spolu.
- motivy: potřeby, hodnoty, zájem

- **Očekávání úspěchu** je (v některých případech) motivující. Úspěch je odměna.
- Očekávání neúspěchu nemotivuje.
- Přemotivování, přílišné očekávání – riziko neúspěchu, rozladění
- Střední úroveň motivace, vnitřní i vnější

- Schopnosti a motivace –vliv na výkon, **někdy je motivace a píle více než schopnosti**, motivace je prostředkem k využití inteligence.

- Individuální rozdíly v možnostech aktivizace a motivace žáků

Motivace a potřeby

- Potřeba nových podnětů, potřeba něco umět (zvědavost)
- Potřeba přijatelného hodnocení (je důležitá kvalita výkonu nebo/a sociální ocenění)
- Potřeba úspěchu nebo vyhnout se neúspěchu (udržet se v průměru)
- Potřeba smyslu (k čemu jim to bude)

Vývojově podmíněné výkyvy (ne poruchy)

(Vágnerová: Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Karolinum, 2005)

- Impulzivita a obtíže v sebeovládání
- **Kolísání aktivační úrovně** (fáze útlumu)
- **Výkyvy v sebehodnocení** (důsledek situačního neúspěchu), dospívající potřebuje potvrdit své kompetence
- **Zkratkovitě generalizující závěry** (z jednoho neúspěchu nebo konfliktu se vyvodí radikální závěry)
- **Ztráta motivace ke školní práci**. Odmítání rodinou proklamovaných hodnot – např. vzdělání, škola jako zástupný symbol dětské závislosti)
- **Změna vztahu k autoritě** (kritika norem, oceňují přiznání chyby dospělým, dohody), změna vztahu s učitelem (provokace, odmítání požadavků, snaha projevit názor a být respektován)
- **Změna postoje ke škole** (škola je prostředek n naplnění vyšších cílů, někteří dospívající však stále nemají pracovní návyky)

Školsky neúspěšní žáci se dříve osamostatňují, nemají motivaci k učení

Aspirace

- Souvisí s motivací, **každé dítě má jiné cíle, jiné pojetí úspěchu** (co je úspěchem pro jednoho, může být neúspěchem pro jiného)
- Aspirační úroveň – **snaha dosáhnout nějaké úrovně výkonu**. Očekávaný vlastní výkon, očekávané dosažení výsledku, pozice.
- Riziko přijetí role neúspěšného žáka, sníží se aspirace po opakovaných nezdarech
- **Diagnostika**: pozorování a rozhovory, test výkonové motivace (NOUV), test aspirační úrovně

Podpora motivace

- podnítit zájem – netradiční formy výuky
- společně formulovat cíle, vybrat si úkol,
- poskytovat ZV,
- oceňovat snahy,
- upozorňovat na možnosti využití naučeného,
- navodit očekávání úspěchu
- zajistit přiměřený tlak třídy – klima, normy, klima školy
- přiměřená míra soutěživosti
- Atd.